

RAPORT MERYTORYCZNY 2017

Centrum im. Prof. Bronisława Geremka

STRESZCZENIE

W 2017 roku Fundacja Centrum im. prof. Bronisława Geremka prowadziła działalność w następujących obszarach: 1) upamiętnianie dorobku i osoby Bronisława Geremka, 2) działalność wydawnicza, 3) dialog europejski, 4) edukacja.

Z inicjatywy Fundacji opublikowane zostały trzy książki: „Buduj Mosty, nie mury” Enver Djuliman, Lillian Hjorth; „Lunatycy. Jak Europa poszła na wojnę w roku 1914” Christopher Clark; „Dobre rządy” Pierre Rosanvallon.

Fundacja kontynuowała działalność edukacyjną. Młodzież gimnazjalna i ponadgimnazjalna brała udział w warsztatach historycznych i antydyskryminacyjnych oraz przygotowała stoisko Fundacji podczas Parady Schumana. Obyła się również III edycja programu Polska w XX wieku dla uczniów z całej Polski. Pod koniec roku ruszyły również internetowe warsztaty edukacji globalnej „Nasz Wspólny Świat” oraz przyznane zostały stypendia dla studentów kierunków humanistycznych. Odbyło się również szkolenie dla edukatorów poprowadzone przez trenerki z Human Rights Academy z Oslo.

Fundacja włączyła się również jako partner w trzy projekty: ze Związkiem Nauczycielstwa Polskiego oraz Fundacją na Rzecz Różnorodności Społecznej „Teachers mobilise for the rights of refugees”, oraz kontynuowała z Maison de l’Europe projekt o wspólnej tożsamości europejskiej „EUbyCitizens” i INTERFAITH / INTERETHNIC COALITION-BUILDING TO COMBAT XENOPHOBIA AND RELIGIOUS-BASED DISCRIMINATION koordynowany przez National Democratic Institute z Waszyngtonu.

Odbył się cykl otwartych seminariów filozoficznych „Etyka a polityka” w siedzibie Fundacji.

Odbyło się pięć debat:

- "Obywatel kultury - wokół tekstów literackich Václava Havla "
- wokół książki „Lunatycy” z udziałem autora podczas Warszawskich Targów Książki
- „Praworządność a społeczeństwo i gospodarka” z udziałem Cherie Blair
- „Media w obliczu kryzysu – szum informacyjny” podczas Igrzysk Wolności w Łodzi
- wokół książki „Dobre rządy” z udziałem autora

Eksperti z Fundacji poprowadzili warsztaty dla uczestników wymiany Ersamus+ w Muzeum Dialogu Kultur w Kielcach oraz dwa warsztaty podczas IV Kongresu Edukacja i Rozwój. Fundacja została również zaproszona na spotkanie eksperckie organizowane przez European Network Against Racism do Brukseli.

Ponadto Fundacja objęła swoim patronatem XI Ogólnopolską Konferencję Centrum Europejskiego Uniwersytetu Warszawskiego „Świat i UE w epoce Trumpa”, a profesor Friszke wygłosił wykład o Profesorze Geremku w ramach cyklu: "Inicjatorzy i realizatorzy polskiej transformacji".

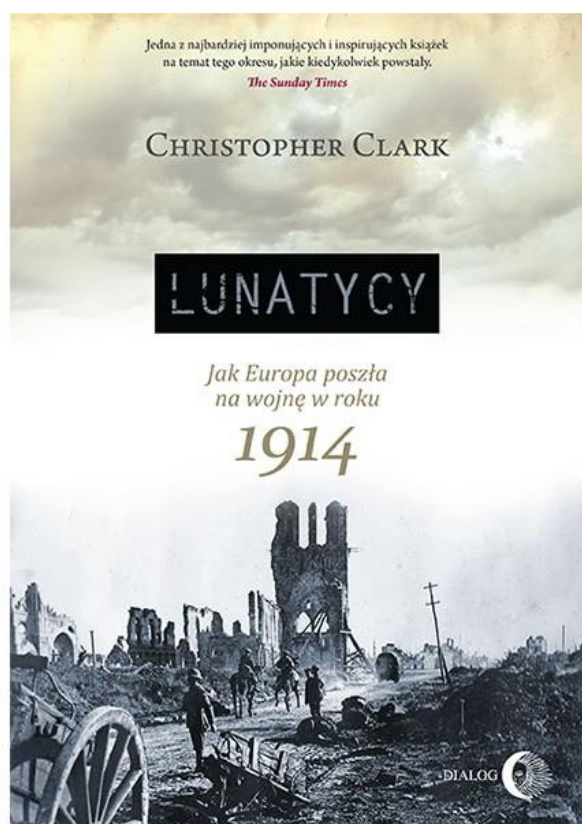
I. UPAMIĘTNIANIE DOROBKU I POSTACI BRONISŁAWA GEREMKA

6 marca 2017 r. odbyło się pierwsze spotkanie z cyklu: "Inicjatorzy i realizatorzy polskiej transformacji" organizowanego przez Krakowską Akademię im. Frycza Modrzewskiego. Było one poświęcone profesorowi Bronisławowi Geremkowi. Wykład nt: "Polska w myśli politycznej Bronisława Geremka" wygłosił profesor Andrzej Friszke.

II. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

Z inicjatywy Fundacji opublikowane zostały trzy książki:

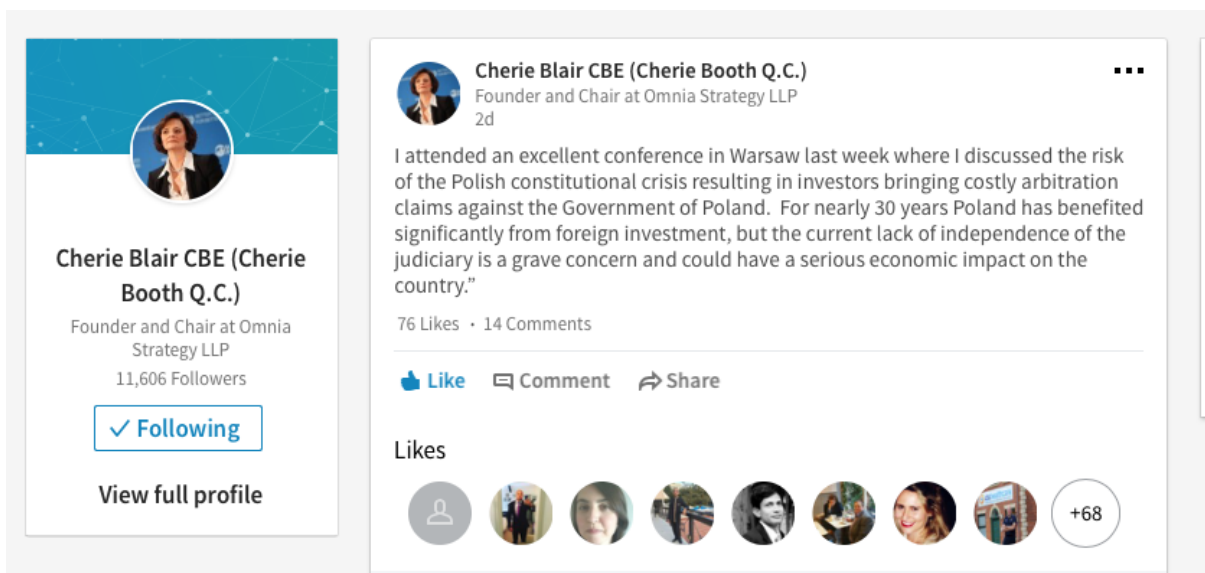
1. Djuliman, E., Hjorth, L. (2017). „Buduj Mosty, nie mury”, Warszawa: Wydawnictwo Dialog;
Tytuł oryginalny: Bygg broer, ikke murer. 97 øvelser i menneskerettigheter, flerkulturell forståelse og konflikthåndtering
2. Clark, Ch. (2017) "Lunatycy. Jak Europa poszła na wojnę w roku 1914", Warszawa: Wydawnictwo Dialog;
Tytuł oryginalny: The Sleepwalkers. How Europe went to War in 1914
3. Rosanvallon, P. (2017). „Dobre rządy” Warszawa: Wydawnictwo Dialog;
Tytuł oryginalny: Le Bon Gouvernement

III. PROGRAMY MIĘDZYNARODOWE

Praworządność a społeczeństwo i gospodarka

27 czerwca 2017 roku odbyła się konferencja połączona z prezentacją raportu na temat kryzysu konstytucyjnego w Polsce zorganizowana przez Fundację Geremka oraz SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny, pod patronatem Naczelnej Rady Adwokackiej, Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie oraz Polskiej Rady Biznesu ze wsparciem medialnym Gazety Wyborczej i Liberte!

Raport „Kryzys konstytucyjny w Polsce, implikacje dla porządku prawnego, demokracji, praw obywatelskich i lokowania inwestycji zagranicznych.” Został sporządzony przez Omnia Strategy i zaprezentowany przez prezeskę Cherie Blair, brytyjska adwokat, ekspertkę w zakresie prawa międzynarodowego publicznego, ochrony praw człowieka, prawa pracy, arbitrażu oraz mediacji. Cherie Blair, żona byłego premiera Wielkiej Brytanii Tony'ego Blaira, jest również szefową Fundacji dla Kobiet w ramach której jest zaangażowana w wiele akcji pomocowych na całym świecie, w szczególności wspierających prawa kobiet w krajach rozwijających się.

W konferencji wzięło udział grono wybitnych: prawników, dziennikarzy, przedsiębiorców i działaczy społecznych.

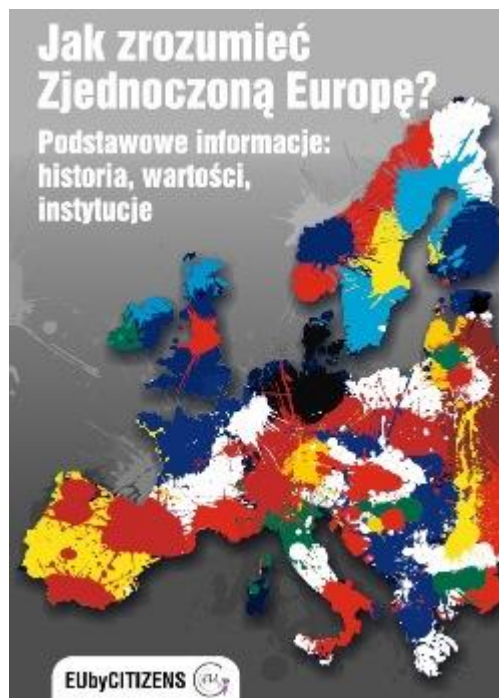

UEbyCITIZENS

Fundacja im. prof. Bronisława Geremka wraz z Maison de l'Europe de Paris oraz organizacjami partnerskimi z dziewięciu krajów zakończyła projekt UEbyCITIZENS, którego celem było dotarcie do zróżnicowanych grup obywateli europejskich z troską o jej przyszłość.

Eksperti z 10 krajów stworzyli w ramach projektu EU by CITIZENS podręcznik podstawowych informacji na temat zjednoczonej Europy, jej **historii, wartości i instytucji**.

Unia Europejska zmagą się z nieufnością obywateli. Maison de l'Europe de Paris i jego partnerzy są przekonani, że poprzez pobudzenie wiedzy o historii i obecnej roli Unii Europejskiej możliwe jest jej zminimalizowanie. Dlatego Maison de l' de Paris opracowała projekt EUbyCITIZENS, którego celem było dotarcie do wielu obywateli z różnych grup za pośrednictwem partnerów w 10 krajach.

W projekt zaangażowały się organizacje z państw członkowskich (Francja, Bułgaria, Hiszpania, Węgry, Polska, Słowenia, Rumunia) i krajów kandydujących (Czarnogóra, Bośnia i Hercegowina, Serbia). Ta różnorodność polityczna i geograficzna reprezentuje bogactwo europejskiej kultury. Umożliwia ona kontrastowe spojrzenie na UE i jej wyzwania oraz gwarantuje trafność projektu.

W celu lepszego zrozumienia historii europejskiej i obecnej polityki europejskiej w celu lepszego włączenia obywateli w proces demokratyczny eksperci pochodzący z organizacji społeczeństwa obywatelskiego debatowali na trzy tematy: historii Unii Europejskiej, jej wartości i wpływu europejskiej polityki na życie codzienne jej mieszkańców. Autorzy napisali razem broszurę zatytułowaną "Jak rozumieć zjednoczoną Europę?".

Partnerzy spotkali się z ekspertami i przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego: w lutym 2016 r. w Paryżu podczas wstępnego spotkania, a następnie na sześciu spotkaniach lokalnych (w kwietniu 2016 r. w Warszawie, w czerwcu 2016 r. w Sofii, we wrześniu 2016 r. w Belgradzie, w Grudniu 2016 w Lubjanie, w styczniu 2017 w Barcelonie oraz w marcu 2017 w Bukareszcie).

Human Rights Academy

Odbyły się warsztaty prezentujące narzędzie treningowe do pracy z grupami w zakresie praw człowieka, rozumienia interkulturowego i rozwiązywania konfliktów poprowadzone przez Marit Langmyr i Evgeniye Khoroltsewą z Human Rights Academy z Oslo.

Zaprosiliśmy trenerów i trenerki, edukatorów i edukatorki pracujących w obszarze przeciwdziałania dyskryminacji lub/i w środowisku wielokulturowym na warsztaty prezentujące narzędzie treningowe do pracy z grupami w zakresie praw człowieka, rozumienia interkulturowego i rozwiązywania konfliktów „Buduj mosty, nie mury” autorstwa Djuliman Enver, Hjorth Lillian opracowane we współpracy z norweskim Komitetem Helsińskim. Warsztaty zostały poprowadzone przez Marit Langmyr i Evgeniya Khoroltseva z Human Rights Academy z Oslo.

Książka przetłumaczona na język polski i wydana z inicjatywy Fundacji to efekt dziesięciu lat doświadczenia w nauczaniu o prawach człowieka, zrozumieniu interkulturowym i rozwiązywaniu konfliktów.

Dzięki współpracy z norweskim Komitetem Helsińskim opracowano programy szkoleniowe i przeszkolono młodzież, studentów, uchodźców, nauczycieli, dziennikarzy i pracowników sektora publicznego na Bałkanach, na Białorusi, w Rosji, wliczając w to Czeczenię i Inguszetę, USA i – oczywiście – Norwegię, skąd pochodzą autorki podręcznika.

"Jesteśmy aktywistami zajmującymi się prawami człowieka. Prawa te reprezentują wartości wyznawane przez wszystkie kraje świata. Ich fundamentem jest to, że wszyscy mają taką samą godność jako ludzie i że nikt nie może być dyskryminowany z powodu płci, koloru skóry, narodowości, przynależności etnicznej, religii, preferencji seksualnych lub innych cech. Prawa człowieka, obok zrozumienia interkulturowego oraz pokojowego rozwiązywania konfliktów, stanowią być może najważniejsze zasoby, jakie ludzie i społeczeństwo powinni posiadać i praktykować w erze globalizacji. Jesteśmy od siebie zależni bardziej niż kiedykolwiek. Jeśli pragniemy pokoju, musimy wspólnie go stworzyć."

~Enver Djuliman, Lillian Hjorth

Międzynarodówka Edukacyjna

Ponieważ do szkół w Europie coraz częściej uczęszczają dzieci dwujęzyczne, dzieci z rodzin powracających z migracji czy dzieci uchodźców, a wiele szkół zwraca się o pomoc i wsparcie do poradni psychologiczno-pedagogicznych, niezwykle ważne jest zdefiniowanie roli poradni diagnostycznych i szkół, działań i narzędzi tak, aby dzieci z doświadczeniem migracyjnym mogły w pełni rozwijać się, nawiązywać relacje i budować swoją tożsamość w nowych dla nich warunkach. Zadania tego podjęła się Międzynarodówka Edukacyjna inicjując pilotaż projektów w Polsce i Hiszpanii.

Koordynatorem logistycznym projektu w Polsce został Związek Nauczycielstwa Polskiego, a merytorycznym – Fundacja na Rzecz Różnorodności Społecznej. W ramach przewidzianych działań został zebrany zespół ekspercki, w którego skład weszli między innymi eksperci Fundacji Geremka. Zespół ma na celu zdiagnozować potrzeby szkół i poradni na wspomnianym polu i zaproponować konkretne rozwiązania.

Do tej pory odbyło się pierwsze szkolenie dla dyrektorek i dyrektorów poradni psychologiczno-pedagogicznych z województwa Mazowieckiego współorganizowane w imieniu Biura Edukacji m.st. Warszawy wraz z Warszawskim Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń (WCIES).

INTERFAITH / INTERETHNIC COALITION

Od września 2016 roku Fundacja jest partnerem w projekcie, którego liderem jest National Democratic Institute z Waszyngtonu.

Projekt finansowany jest z funduszy Biura Demokracji, Praw Człowieka i Pracy Amerykańskiego Departamentu Stanu. Ma on na celu ułatwienie organizacjom pozarządowym w regionie wschodnim realizowanie wspólnych działań- na rzecz tolerancji religijnej i etnicznej. Organizacje zostały przeszkolone przez specjalistów NDI w działaniach środowiskowych i rzeczniczych, nawiązały kontakty międzynarodowe, w tym relacje z instytucjami europejskimi celem zwiększenia ich zdolności oddziaływania.

W ramach kilku szkoleń dla organizacji pozarządowych w projekcie, którego jesteśmy partnerem w Polsce, pod okiem trenerów i psychologów przedstawiciele kilkunastu organizacji uczyli się wspólnego planowania, osiągania kompromisów i tworzenia spójnych strategii działania. Przyjechały organizacje z Warszawy, Białegostoku,

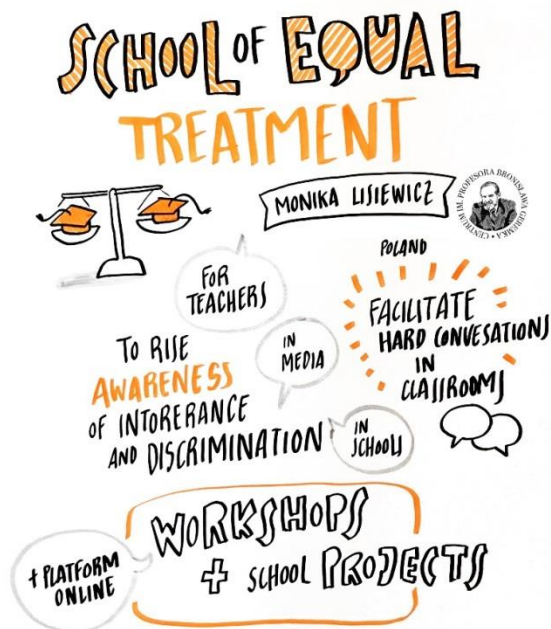

Wrocławia, Krakowa, Chorzowa i innych miejsc, reprezentujące mniejszości etniczne, narodowe, religijne oraz ich sojuszników. Efektem ma być zwiększenie kompetencji przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz zdolności do wspólnego osiągania celów strategicznych dla naszego sektora.

Celem warsztatowych spotkań partnerów było zwiększenie świadomości na temat mechanizmów stojących za powstawaniem struktury organizacyjnej, analizy strategicznej organizacji, strategii

komunikacji oraz mechanizmów aplikowania o subgranty w ramach programu. Jednym z rezultatów cyklu warsztatów było nawiązanie współpracy między organizacjami mniejszościowymi i większościami w celu opracowania wspólnego projektu. Fundacji nie został przyznany grant.

MEDIA: NARZĘDZIE CZY WYZWANIE DLA DEMOKRACJI W EUROPIE?

Fundacja Geremka została zaproszona na międzynarodowe spotkanie ekspertów w Brukseli na temat wykorzystania mediów we wspieraniu integracji. Podzieliliśmy się naszymi doświadczeniami ze Szkoły Równego Traktowania.

W czasach hazardu politycznego mniejszości stają się kozłami ofiarnymi dla populistycznych liderów. W imię wolności dyskursy rasistowskie są legitymizowane przez prawicowych wyborców i ich reprezentantów w strukturach władzy. Media potęgują stereotypy i mogą w znacznym stopniu promować negatywne postrzeganie, co jeszcze wzmacnia spolaryzowany dyskurs polityczny. Ale media mogą być również

narzędziem mobilizacji, uczestnictwa i zmian. Jak media służą do budowania demokracji i nowej narracji dla Europy? I jak poradzić sobie z mową nienawiści, rasizmem i niedostatecznym przedstawianiem mniejszości w mediach w Europie?

Celem spotkania zorganizowanego przez ENAR i Friedrich Ebert Stiftung UE Office było stworzenie bezpiecznej przestrzeni, w której międzynarodowi eksperci mogą wymieniać się swoimi pomysłami, zweryfikować ich lokalne i krajowe wyzwania, a także zainspirować się innymi inicjatywami i przykładami zaangażowania społeczności w innych krajach.

Wykład otwierający poprowadził Paul Nemitz z komisji Europejskiej oraz Birgit Sippel z Parlamentu Europejskiego.

IV. EDUKACJA

WARSZTATY DLA MŁODZIEŻY GIMNAZJALNEJ I PONADGIMNAZJALNEJ

Edycja 2016/2017

W 2017 r. kontynuowany był program zajęć dla młodzieży z terenu województwa mazowieckiego rozpoczęty na jesieni 2016 r. Programem było objętych 50 uczniów. Jego celem zaś jest rozwijanie zainteresowań młodych ludzi, wykształcenie umiejętności analizy bieżących zjawisk oraz rozumienia współczesnego świata, a w przypadku zajęć antydyskryminacyjnych rozwijanie empatii oraz szacunku i wrażliwości dla inności. Uczniowie wzięli udział w rocznym cyklu warsztatów w czterech grupach wiekowych:

- w grupie o profilu globalnym (uczniowie II klas gimnazjów)
- w grupie o profilu europejskim (uczniowie III klas gimnazjów).
- w grupie zajmującej się najnowszą historią Polski (uczniowie I klas szkół ponadgimnazjalnych).

Zajęcia grupy globalnej to okazja dla uczestników, by sprawom, o których słyszą pobieżnie w mediach, przyrzeć się w sposób pogłębiony i uporządkowany. Punkt wyjścia stanowią lektury, starannie dobrane i dostosowane do potrzeb zdolnego gimnazjalisty, ciekawe i ważne teksty polskich i zagranicznych autorów. Zajęcia przybierają formę dyskusji, wymiany opinii i poglądów uczestników. Młodzież wspólnie z wykładowcą analizuje najważniejsze problemy

współczesnego świata, stara się przewidywać szanse i zagrożenia na przyszłość, a przede wszystkim – dostrzegać konteksty historyczne i kulturowe aktualnej rzeczywistości. Owocem zajęć – poza cennymi wspomnieniami, przyjaźniami i wiedzą – są przygotowane w grupach prezentacje, które przedstawiane są na koniec programu. Zajęcia prowadził dr Piotr Podemski.

Zajęcia grupy europejskiej Przyglądamy się Europie jako wspólnocie cywilizacyjnej, ale również jako różnorodności doświadczeń poszczególnych narodów i społeczności, realizujących wspólne marzenie o wolności i dobrobycie. Na podstawie lektur szukamy odpowiedzi na pytania o współczesne wyzwania stojące przed Europejczykami, o źródła ich historycznego sukcesu i dzisiejszej słabości. Chodzi o to, by zrozumieć różnorodność perspektyw

i problemów wspólnej Europy (*unity in diversity*). Grupa europejska wraz z globalną uczestniczy w spotkaniach z zaproszonymi gośćmi oraz przygotowuje końcowe prezentacje jako trwały efekt rocznej pracy. Zajęcia prowadził dr Piotr Podemski.

Zajęcia grupy polskiej dotyczą kluczowych zagadnień historii Polski XX w. Nie mają charakteru tradycyjnego wykładu chronologicznego, koncentrują się na analizie przełomowych wydarzeń, dominujących problemów najnowszej historii Polski. Są okazją do analizy różnych perspektyw oceny przyczyn, przebiegu i skutków wydarzeń historycznych, odwołują się do kluczowych debat i dyskusji historiograficznych. Punkt wyjścia do dyskusji stanowią materiały filmowe.

Jednym z kluczowych celów zajęć, poza pogłębieniem wiedzy historycznej uczestników, jest nabycie umiejętności analizy obrazu filmowego jako źródła wiedzy o przeszłości, ale także teraźniejszości. Zajęcia prowadził Arkadiusz Walczak.

Warsztaty praw człowieka i anty dyskryminacji

Zajęcia o charakterze antydyskryminacyjnym dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych pozwalają zastanowić się nad naturą uprzedzeń, przyczynami dyskryminacji i jej rodzajami. Ich celem jest, aby stały się inspiracją do podejmowania działań, które będą sprzyjały kształtowaniu postaw szacunku i zrozumienia dla ludzkiej różnorodności. Zajęcia prowadził Arkadiusz Walczak.

W 2017 roku młodzież wszystkich grup spotkała się z Piotrem Ibrahimem Kalwasem, polskim publicystą i dziennikarzem, który przeszedł na islam, oraz z Piotrem Andrusieczko, polskim etnologiem, politologiem, publicystą i dziennikarzem, pochodzenia ukraińskiego.

20 czerwca 2017 r. w Łazienkach Królewskich odbyło się uroczyste zakończenie programów edukacyjnych, podczas którego uczestnicy zaprezentowali efekty swojej całorocznej pracy (filmy i prezentacje nawiązujące do tematów omawianych podczas zajęć). W uroczystości wzięli udział nie tylko uczestnicy warsztatów, ale również ich rodzice, koledzy, a także nauczyciele przedmiotów humanistycznych, wychowawcy i dyrektorzy szkół, do których uczęszczają.

Edycja 2017/2018

Jesienią 2017 r. rozpoczęła się kolejna edycja warsztatów historycznych. W obecnie trwającej edycji uczestniczy 30 uczniów.

Z Fundacją Geremka przy realizacji warsztatów współpracują: dr **Piotr Podemski** – historyk, wykładowca UW, specjalista dziejów najnowszych (prowadzi zajęcia grupy globalnej i europejskiej); **Arkadiusz Walczak** - historyk, kulturoznawca, trener edukacji obywatelskiej i edukacji o prawach człowieka (prowadzi zajęcia dot. najnowszej historii Polski oraz warsztaty antydyskryminacyjne).

POLSKA W XX WIEKU – OGÓLNOPOLSKIE WARSZTATY HISTORYCZNE IM. PROF. BRONISŁAWA GEREMKA

W 2017 roku Fundacja kontynuowała program edukacyjny „Polska w XX wieku – ogólnopolskie warsztaty historyczne” skierowany do uczniów klas 1 szkół ponadgimnazjalnych oraz nauczycieli przedmiotów humanistycznych. Celem programu jest rozwijanie zainteresowań historią najnowszą Polski.

W ramach tej edycji odbyły się 4 zjazdy w Warszawie, w marcu, kwietniu, maju oraz czerwcu 2017 r. Zajęcia miały zróżnicowaną formę, od warsztatów i debat po spotkania z historykami, uczestnikami wydarzeń. Wizyty w Warszawie były wzbogacone o program kulturalny. W projekcie brało udział 20 uczniów oraz 15 nauczycieli, w tym z Kwidzyna, Polic, Szamotuł, Biłgoraju, Zabrze, Bolesławca, Dzierżoniowa, Wschowy, Piekara Śląskich czy Sosnowca. Zajęcia odbywały się we współpracy z Warszawskim Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń, Muzeum Historii Żydów Polskich, Domu Spotkań z Historią w Warszawie oraz Teatrem Powszechnym im. Zygmunta Hubnera.

Uczestnicy wzięli udział w spotkaniu z prof. Adamem Strzemboszem oraz Tadeuszam Rolke.

WARSZTATY INTERNETOWE NASZ WSPÓLNY ŚWIAT

W drugiej połowie 2017 roku trwała piąta edycja programu edukacji globalnej *Nasz Świat*, tym razem pod nazwą *Nasz Wspólny Świat*. Program był skierowany do młodzieży ponadgimnazjalnej oraz nauczycieli za całej Polski. Uczniowie uczestniczyli w warsztatach edukacji globalnej realizowanych za pośrednictwem specjalnie w tym celu uruchomionej platformy e-learningowej znajdującej się pod

adresem edukacja.geremek.pl. Kilkuosobowe zespoły pracowały nad zagadnieniem zróżnicowania współczesnego świata, jego podziału na globalną Północ i globalne Południe.

EDYCJA STYPENDIÓW IM. BRONISŁAWA GEREMKA DLA STUDENTÓW KIERUNKÓW HUMANISTYCZNYCH

Po raz siódmy Fundacja im. prof. Bronisława Geremka wspólnie z Fundacją Edukacyjną Przedsiębiorczości przyznały roczne stypendia wybitnym studentom kierunków humanistycznych. O stypendia mogły się ubiegać osoby z całej Polski w ramach stypendiów pomostowych. W 2017 r. przyznano 5 rocznych stypendiów.

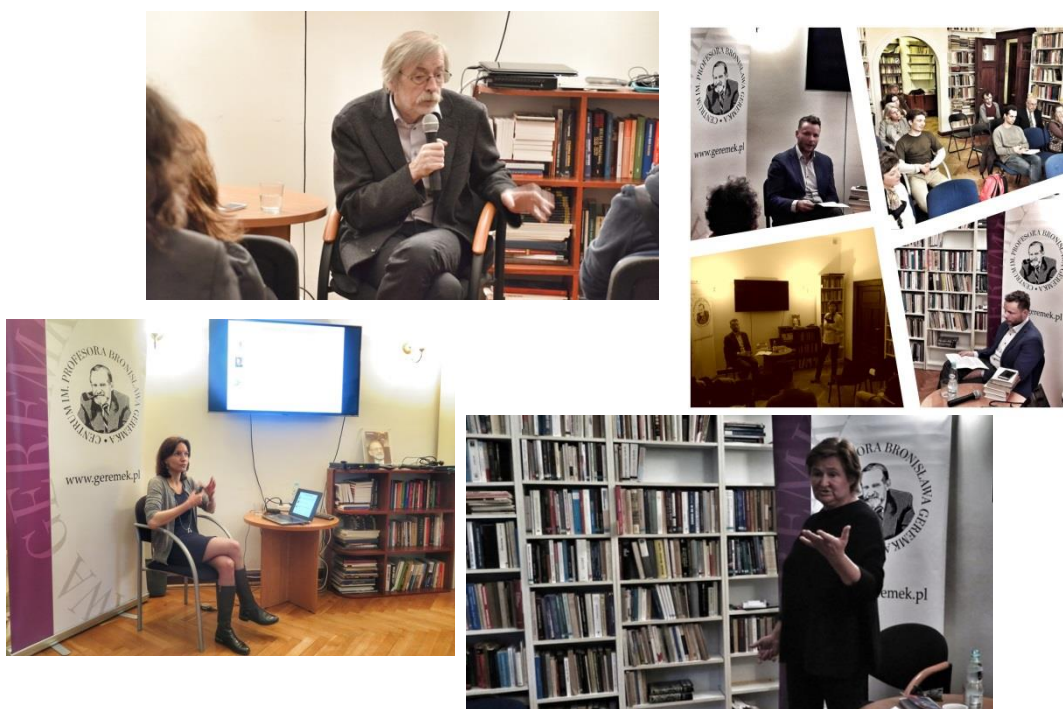
VI. POZOSTAŁE DZIAŁANIA

WYKŁADY I DISKUSJE

Cykl seminariów „Etyka a polityka”

Spotkania w cyklu:

- Prof. Zbigniew Mikołajko „Polski Katolicyzm Polityczny”
- Michał Łuczewski "Laïcité a miejsce sacrum w demokracji"
- Prof. Magdalena Środa „Piłat a sprawa brudnych rąk w polityce"
- Dr Aleksandra Cisał-Wójcik „Deprawujący wpływ władzy z perspektywy psychologii”

Obywatel kultury - wokół tekstów literackich Václava Havla

Warszawskie Targi Książki

Podczas Warszawskich Targów Książki odbyło się spotkanie z autorem "Lunatyków", Christopherem Clarkiem, promujące polskie wydanie. Panel dyskusyjny zorganizowany przez Fundację Geremka i Wydawnictwo Akademickie DIALOG poprowadziła Patrycja Sasnal.

Igrzyska Wolności

Podczas tegorocznych Igrzysk Wolności w Łodzi Fundacja zorganizowała panel dyskusyjny pt. "Media w obliczu kryzysu – szum informacyjny". W dyskusji wzięli udział: prof. Ferenc Hammer (dyrektor Zakładu Mediów i Komunikacji na Uniwersytecie Loranda Eötvösa w Budapeszcie), Stanisław Skarżyński (Gazeta Wyborcza) oraz prof. Cecile Vaissie (University of Rennes). Dyskusję moderował Grzegorz Rzeczkowski (Polityka).

Dobre rządy